

アイヌタイムズ

第 66 号

2017 年 3 月 21 日 (火) アイヌ語ペンクラブ

El AinuTimes n-ro 67 eldonita en la 15-a de marto 2017
aŭtoro: JOKOJAMA Hirojuki

Ainugo-Nyuuryoku- Puroguramu oruspe

(La ajnua [t.e. aina] lingvo)

Hokkaidoo-sinbun or un *kisya* en=kopisi wa ku=ye oruspe an ruwe ne.

2016 pa 11 cup 11 to ta *Hokkaidoo-sinbun tyookan bunkaran* or ta néwaanpe pon *kizi* ne an ruwe ne.

2003 pa ta *Mac OS X 10.3* or ta *Ainugo-nyuuryoku-proguramu* a=kar hi ta ci=kasuy ruwe ne.

Ne *kizi* tan oruspe ne ruwe ne.

Ne *kizi* or ta *Apple-sya* eun *eigo* itak ani *yooboosyo* kanpi a=sanke hi a=nuyé wa an.

Korka ehosino a=nuyé nankor.

Kayano Siroo nispa turano *Microsoft* un sapanekur *Biru-Geitu* kor *Zaidan* eun *eigo* itak ani *yooboosyo* kanpi ku=sanke ruwe ne.

Korka, *Apple-sya* eun *eigo* itak ani a=nuyé *yooboosyo* kanpi a=sanke ka somo ki.

Biru-Geitu-Zaidan Amerika or un *senjuumin* utar kásuy wa icen kore ruwe ne, sekor *Kayano Siroo* nispa *Hokudai* un nispa or wa nu ruwe ne.

Orowano, 2008 pa ta *Biru-Geitu-Zaidan* or un *meeru* ani ci=sanke *yooboosyo* anak ene an i:

Rakonto pri komputila programo por enmeti ainlingvajn literojn

(Esperanto)

Ĵurnalisto de la ĵurnalo Hokkajdo-Ŝinbun intervjuis min. Hokkajdo-Ŝinbun estas la plej granda ĵurnalo en Hokkajdo norde de Japanio.

En la 11-a de novembro 2016 li faris malgrandan artikolon en la kultura rubriko de la matena eldono de la ĵurnalo.

Miaj kamaradoj kaj mi kunlaboris kun la kompanio Apple, kiam la kompanio faris la komputilan programon por enmeti ainlingvajn literojn en Mac OS X 10.3 en la jaro 2003.

Pri tio la artikolo temas.

En la artikolo oni diras, ke ni sendis anglalingvan peton pri tio al la kompanio Apple.

Sed tiu priskribo eraras.

Mi kunlaboris kun s-ro KAJANO Ŝiroo, mem aino, por sendi anglalingvan peton pri tio al la fondaĵo Bill & Melinda Gates.

Ne al Apple ni sendis la anglalingvan petleteron.

S-ro KAJANO Ŝiroo aŭdis de vicprof. de Hokkajda Universitato, ke la fondaĵo Bill & Melinda Gates helpas Usonajn indiĝenojn.

Tial ni retroŝte petis en 2008 du aferojn de la fondaĵo Bill & Melinda Gates. La unua estis pri

Aynuitak ani terebi proguramu a=kar hi, *Apple* kar *Ainugo-Nyuuryoku-puroguramu* koraci an *puroguramu Windows* or ta ne yakka a=kar hi.

Eigo itak ani *yooboosyo* ku=kar wa, *Amerika* un kur ne wa *Daigaku-kyoozyu* néwaanpe suy pirkano nuye hike ci=sanke ruwe ne.

Korka, *Biru-Geitu-Zaidan* orowa itasaytak ek wa, "Néwaanpe akkari c=éyam pe an hikusu un=nisuk pe ci=kasuy koyaykus" sekor hawean. "Ci=kasuy koyaykus korka arikiki yan" sekor ye wa okere.

Ne hi ta, *mozi-koodo kizi* nuye *hurii-zyaanarisuto Ogata* nispa *Apple-sya* or un utar un=nukare ruwe ne.

Ne utar anak *Kida* nispa neya oya utar ne wa *Makku* ka ta *Nihongo-nyuuryoku-puroguramu "Kotoeri"* kar ruwe ne.

Ainugo-kyoositu or un en=epakasnu kur (*sensei*) *Okuda* nispa, *Daigakuin-sei*, *Ainugo-pen-kurabu* or un *Oono* nispa turano, *Ainugo-nyuuryoku-proguramu* pirkano a=kar easkay kuni nepnep ci=nure ruwe ne.

Okuda sensei asur'as *ainugo-kenkyuusya* ne ruwe ne.

Okuda sensei arsuy *Apple-sya* or ta arpa ruwe ne.

Okake ta *meeru* ani setakko ukoytak ki wa, ne *puroguramu* pirkano a=kar wa okere ruwe ne. Ne hi ta, ene ukoytak=as hi c=ésina kuni *Apple-nihonhouzin* tura irenka ci=kor wa *Mac OS X 10.3* an hi ta *Ainugo-nyuuryoku-proguramu* a=kar ruwe ne.

2010 pa ta *Mac OS X* anak asinno *OS X* sekor rehe an pe ne a=kar ruwe ne. Néwaanpe *OS X 10.8 Mountain Lion* ne ruwe ne.

Mac OS X 10.9 pakno, ne *puroguramu Kotoeri* or un an korka, *Mac OS X 10.10* or wa *Nihongo-Nyuuroku* ka *Ainugo-Nyuuroku* ka sinnayno an ruwe ne.

Apple-sya poronno eyyok *iPhone* neya *iPad* kor *Kihon-sohuto iOS* an ruwe ne.

televida programo ainlingva. La dua estis pri procedura programo por enmeti ainlingvaj literojn en Vindozo(Windows) same kiel en Mak(Mac) farita de la kompanio Apple.

Mi skribis la petleterojn angle, kaj sendis ilin post korektado de usona universitata profesoro.

Sed la fondaĵo Bill & Melinda Gates respondis, ke la fondaĵo havas pli gravajn aferojn kaj ke nia peto ne estas inter ili.

Ĝi diris, ke ĝi ne povas helpi al ni, kaj ke ĝi tamen deziras al ni sukceson.

En 2001 la sendependa ĵurnalisto Ogata, kiu skribis artikolojn pri signaro (karaktraro), t.e. komputilaj skribsignaj kodoj inkluzivantaj literajn kodojn, prezentis nin al anoj de la kompanio Apple.

Ili faris 'Kotoeri', t.e. la proceduran programon por enmeti japanalingvaj literojn.

Kun prof. Okuda, kiu estas mia instruisto de la aina lingvo, lia postdiploma studento kaj s-ro Oono, kiu estas membro de Ainu-go Pen Kurabu (Ainlingva Pen-Klubo), mi donis al ili konsilojn kiel fari proceduran programon por enmeti ainlingvaj literojn.

Prof. Okuda estas fama studanto de la aina lingvo.

Prof. Okuda unufoje vizitis la kompanion Apple.

Post tiam ni kontaktis la japanan filion de 'Apple' kaj subskribis interkonsenton pri konfidenceco, kaj longatempe interŝanĝadis retleterojn. Kaj ni elfaris la proceduran programon por enmeti ainlingvaj literojn en Mac OS X 10.3.

* En 2012 Mac OS X ŝanĝis sian nomon al OS X, t.e. OS X 10.8 Mountain Lion.

(* Tio estas tradukita el plia ajnu-lingva teksto.)

La programero pri ainlingvaj literoj ekzistis en 'Kotoeri' ĝis OS X 10.9. Sed ekde OS X 10.10 la programo por ainlingva enmeto de literoj sendependas de tiu por la japanalingva.

'iPhone' kaj 'iPad', kiuj bone vendiĝas inter la produktoj de Apple, enhavas la mastrumilo iOS.

Oro ta an *Gengo-sentaku* or ta Aynuitak a=numke korka, *Mac OS X* neya *macOS 10.12 Sierra* or wa sinnayno an kuni a=ramú wa, *Ainugo-nyuuryoku-proguramu* isam noyne síran.

Ora, *Mac OS X 10.3* kar (2003 pa) etok ta 2000 pa ta *konpyuutaa* ka ta a=eywanke *JIS* or ta oka *mozi-koodo* a=eásirkar wa oro ta aynuitak kor *onsetu-matu siin* ne pon *katakana* utar ka a=eywanke easkay ruwe ne.

1996 pa 7 cup ta *Nihon kikaku kyookai* anak *pasokon* kasike ta a=nuyé noka asinno poronno kar oasi sekor hawean.

Orowano *Ainugo-penkurabu* or un *Inagaki* nispa anakne aynuitak a=nuyé hi ta a=eywanke noka ka asir noka a=omáre kuni *Sibano Koji* nispa (néa *tinkai* sapanekur) nisuk ruwe ne.

Aynuitak a=nuyé hi ta a=eywanke nokaha anak asir *JIS kikaku* or ta a=omáre kusu ne na sekor néa nispa ene sonko en=kore hi: Aynuitak easkay kur *Satoo Tomomi* nispa (*Hokkaido Daigaku Zyunkyooyu*) tak wa aynuitak a=nuyé hi ta a=eywanke noka *Satoo* nispa or wa a=nure hawe ne.

Kusu 2000 pa ta asir *JIS kikaku* a=kar ruwe ne.

2002 pa ta *Sekai-Kyoutuu-Mozi-Koodo* ne *Yunikoodo* anak *baazyon 3.2* ne wa, ne *Yunikoodo* or, aynuitak a=nuyé hi ta a=eywanke noka ka a=omáre ruwe ne.

Tane *Windows Mac* ka ta aynuitak pon *katakana* a=eywanke ruwe ne.

Korka *kiiboodo* ani pirkano aynuitak *roomazi* orowano *katakana* a=kar easkay *konpyuuta* anak *Mac* patek ne ruwe ne.

Windows or ta *mozi* sinép ranke a=numke kuni p ne kusu a=eywanke etoranne p ne ruwe ne.

2016 pa orowano, *Mac OS X* sinnayno an wa *mac OS* ne a korka, *Ainugo-nyuuryoku* anakne etok ta an pe néno an pe ne ruwe ne.

Aĉetu nian la ajnuan gazeton "Ainutimes", ni petas.

Abonkotizo: 1500 enoj 4 numere (nur ajnua versio),

2300 enoj 4 numere (ajnua kaj japana versio)

Oni povas elekti la ainan lingvon per la elektaĵo "elekto de lingvoj" en la mastrumilo, sed ne trovas la programon por enmeti ainlingvajjn literojn kiel en *Mac OS X*, *OS X* kaj *macOS 10.12 Sierra*.

En 2000, antaŭ la elfariĝo de *Mac OS X 10.3* en 2003, la signaro en *JIS* (Japana Industria Normo), kiu estis uzata en la komputilo, estis reviziita. En la signaro oni adoptis malgrandajn "japanajn katakana-literojn" por indiki la silabfinajn konsonantojn de la aina lingvo.

En julio 1996 la Asocio por Japanaj Normoj publikigis planon por pliampleksigi ĉinajn literojn kaj aliajn en *JIS*.

Tiam s-ro Inagaki, membro de Ainlingva Pen-Klubo, postulis, ke s-ro SHIBANO Kooji, la ĉefkomitatano, aldonu la literojn uzendajn por skribi la ainan lingvon.

La komitato respondis pozitive kaj invitis prof-on SATO Tomomi el literatura fakultato de Hokkajda Universitato por aŭskulti lian klarigon pri la literoj uzataj en la aina.

Kaj en 2000 oni elfaris novan "JIS".

Unikodo(Unicode), la komuna signaro en la mondo, evoluis al versio 3.2 en 2002. En la Unikodo oni adoptis ankaŭ la literojn uzatajn en la aina.

Nun oni povas uzi malgrandajn katakana-literojn por la aina kaj en *Vindozo(Windows)* kaj en *Mak(Mac)*.

Sed *Mak(Mac)* estas la sola komputilo, en kiu oni povas lerte kaj rapide ŝanĝi ainlingvajjn latinajn literojn en katakana-literojn per klavaro.

En *Vindozo* la uzmaniero estas malfacila, ĉar oni devas elekti literojn unuope.

En 2016 *OS X* ŝanĝis sian nomon al *mac OS*, sed la maniero enigi ainlingvajjn literojn restas sama kiel antaŭe.

Varbu la ajnu-lingvajn kontribuojn de legantoj, ni petas.

La temo, la formo, la paĝoj estas libera, kaj ni povas helpi viajn komponaĵojn.

(Kontakto) Poŝtkodo: 047-0033,

Adreso: HAMADA Takaŝi

1-32-13(hokkaido_esp_ligo@yahoo.co.jpdo,

e-poŝto: otarunay@yahoo.co.jp (japane),

TTT-ejo: <https://otarunay.at-ninja.jp/taimuzu.html> (japane)

Se vi kontaktu Esperante, jene.

e-poŝto: (Hokkajda Esperanto-Ligo)

rim.) La eldonrajto de AinuTimes apartenas al Ajnu-lingva PEN-Klubo.

rim.) 1. Ruĝa litero estas ajnu-lingva.

2. *Ruĝa kaj kursiva litero estas la pruntovorto originanta el la japana lingvo.*

3. *La pruntovorto estas skribita laŭ la maniero "[99-siki roomaji \(japane\)](#)" de japana latina litero.*

4. Verda litero estas Esperanta.